

Πρόγραμμα για την εξάσκηση των συναισθηματικών ικανοτήτων του παιδιού στη Λιθουανία (VEIK - Vaiko emocijų išraiškos kontrolės ugdymo programa)

1. Ανάγκη/πρόκληση που αντιμετωπίστηκε

Η επιδείνωση των βασικών ικανοτήτων των μαθητών και η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου παραμένουν άλυτο πρόβλημα. Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι συναισθηματικές ικανότητες επηρεάζουν την επιτυχημένη προσαρμογή και τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα του μαθητή.

Σύμφωνα με έρευνες, τα παιδιά που στερούνται συναισθηματικών ικανοτήτων έχουν λιγότερες ικανότητες ακαδημαϊκής προσαρμογής (λιγότερα ακαδημαϊκά επιτεύγματα, κοπάνες). Δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν τους συμμαθητές τους και να διαχειριστούν τα δικά τους συναισθήματα, κάτι που τα ωθεί να συμπεριφέρονται επιθετικά. Ενώ τα σχολεία προσπαθούν να επιλύσουν αυτά τα προβλήματα με διάφορους τρόπους, το πρόγραμμα VEIK καινοτομεί στο ότι, για αρκετά μεγάλη περίοδο, εκπαιδεύει τα παιδιά: να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα συναισθήματά τους· να επικοινωνούν και να χρησιμοποιούν άλλες κοινωνικές δεξιότητες· να διαχειρίζονται τα έντονα συναισθήματα· και να λύνουν προβλήματα στην καθημερινότητά τους.

2. Βαθμός παρέμβασης

Καθολικός (απευθύνεται σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες)

3. Ένταση της παρέμβασης

Το πρόγραμμα VEIK εστιάζει στη συνεχή συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών. Βάσει της πρακτικής του κέντρου ημερήσιας φροντίδας παιδιών του Ινστιτούτου οικογενειακών σχέσεων, η προτεινόμενη διάρκεια του προγράμματος VEIK είναι 33 συνεδρίες για τα παιδιά (3 φορές την εβδομάδα) και 3 μαθήματα για τους γονείς. Η διάρκεια της συνεδρίας για τα παιδιά είναι 90 λεπτά, ενώ οι συνεδρίες για τους γονείς διαρκούν 180 λεπτά.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη του σχολείου (διοικητικό προσωπικό και εκπαιδευτικοί) λαμβάνουν κατάρτιση 360 λεπτών για τα βασικά στοιχεία του προγράμματος VEIK.

4. Ομάδα-στόχος και ηλικιακή ομάδα

Η ομάδα-στόχος επιδιώκεται να είναι παιδιά και νέοι 8-18 ετών που στερούνται κοινωνικών συναισθηματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Το πρόγραμμα στοχεύει επίσης στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους.

5. Προϋποθέσεις και διάφορα βήματα που απαιτούνται για την υλοποίηση του μέτρου

1 Πρώτον, το σχολείο αποφασίζει για την αναγκαιότητα του προγράμματος.

2 Δεύτερον, οι σχολικοί ψυχολόγοι και κοινωνικοί εκπαιδευτές (δύο από κάθε σχολείο) αποκτούν τις δεξιότητες να ηγηθούν της ομάδας παιδιών VEIK. Η διάρκεια του προγράμματος κατάρτισης εκπαιδευτή VEIK είναι 96 ώρες κατάρτισης και 20 ώρες εποπτείας.

3 Μετά την κατάρτιση, οι εκπαιδευτές VEIK είναι υπεύθυνοι για την επιλογή της ομάδας παιδιών στο σχολείο.

Τα κριτήρια επιλογής παιδιών για την ομάδα VEIK είναι η έλλειψη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού. Τα παιδιά της ομάδας VEIK συμμετέχουν εκούσια και με σύσταση από τους κοινωνικούς παιδαγωγούς, τους ψυχολόγους και τους εκπαιδευτές του σχολείου. Το κίνητρο του παιδιού να συμμετάσχει στο πρόγραμμα είναι ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια του VEIK.

4 Οι δραστηριότητες της ομάδας VEIK για παιδιά πραγματοποιούνται 3 φορές την εβδομάδα για περίπου 3 μήνες. Οι δραστηριότητες για εκπαιδευτικούς και γονείς πραγματοποιούνται παράλληλα.

Είναι σημαντικό για τα παιδιά να δημιουργήσουμε ένα άτυπο, ήσυχο και άνετο περιβάλλον: προστασία από τη φασαρία, επαρκής φωτισμός και άνετες καρέκλες (βοηθά για τη διατήρηση των ατομικών ορίων). Αν είναι δυνατόν, ο χώρος μπορεί να διαιρεθεί σε δύο μέρη: ένα για συζήτηση, παιχνίδι ρόλων και επίλυση προβλημάτων και ένα άλλο για παιχνίδια, ζωγραφική, κ.λπ.

Κάθε σχολείο αποφασίζει για την ακριβή ώρα των δραστηριοτήτων: μπορούν να γίνουν μετά από τα μαθήματα ή πριν από τα μαθήματα (αν το παιδί ξεκινά το σχολείο το απόγευμα).

6. Οι υπεύθυνοι λήψης των αποφάσεων για το είδος της στήριξης και τις πιθανές προσαρμογές

Οι εκπαιδευτές VEIK, μαζί με επαγγελματίες του σχολείου (ψυχολόγους, κοινωνικούς παιδαγωγούς και εκπαιδευτικούς) αποφασίζουν για την ανάγκη ενός παιδιού για το πρόγραμμα VEIK. Πραγματοποιείται συμφωνία ανάμεσα στο παιδί και τον εκπαιδευτή VEIK και ανάμεσα στον γονέα του παιδιού και τον εκπαιδευτή VEIK. Ο ρόλος του παιδιού είναι η ενεργός συμμετοχή στο πρόγραμμα (παιχνίδι ρόλων κατά τη συνεδρία, συμμετοχή σε συζητήσεις, εργασία στο σπίτι κ.λπ.).

7. Υλοποίηση του μέτρου και ενδιαφερόμενα μέρη

Ο ιδιοκτήτης των πνευματικών δικαιωμάτων του προγράμματος είναι το Ινστιτούτο οικογενειακών σχέσεων (Kaunas, Λιθουανία). Το προσωπικό του εν λόγω Ινστιτούτου (ψυχοθεραπευτές, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί) παρέχει

κατάρτιση, εποπτεία, εγχειρίδια για εκπαιδευτές VEIK και παραδείγματα για διάβασμα στο σπίτι από τα παιδιά.

Το πρόγραμμα VEIK υλοποιείται εντός της σχολικής κοινότητας με συστηματικό τρόπο: συμμετέχουν γονείς, παιδιά, εκπαιδευτές, διοίκηση, ΜΚΟ.

Οι εκπαιδευτές VEIK έχουν διάφορους ρόλους, μεταξύ άλλων: επιλογή και σχηματισμός ομάδας παιδιών· κατάρτιση άλλων ενδιαφερόμενων μερών· σχηματισμός ομάδας γονέων και ξεχωριστή ενασχόληση με γονείς και παιδιά· αξιολογήσεις των ικανοτήτων των παιδιών· και διατήρηση της ομάδας VEIK και συνέχιση του προγράμματος.

8. Συνολική ευθύνη υλοποίησης

Οι ιδιοκτήτες των πνευματικών δικαιωμάτων του προγράμματος έχουν ευθύνη για την υλοποίηση του μέτρου και τα σχολεία που υλοποιούν το πρόγραμμα.

9. Εμπόδια στην εφαρμογή του μέτρου

Δυσκολίες στην υλοποίηση του προγράμματος:

1 Το πρόγραμμα VEIK διαρκεί αρκετά (περίπου 3 μήνες) και αποτελεί ευθύνη των παιδιών και των γονέων να το παρακολουθήσουν στο σύνολό του.

2 Τα παιδιά που συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα πριν ή μετά από τα μαθήματα δυσκολεύουν ορισμένες φορές τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να οργανώσουν δραστηριότητες για ολόκληρη την ημέρα.

3 Η χρηματοδότηση της υλοποίησης του προγράμματος.

Επίλυση προβλημάτων:

1 Προκαταρκτικές συνεντεύξεις με τους γονείς. Μετά από έναν μήνα συμμετοχής στην ομάδα VEIK, οι γονείς συνήθως παρατηρούν θετικές αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού-συμμετέχοντα. Αυτό δίνει κίνητρο στους γονείς να συνεχίσουν τη συμμετοχή του παιδιού τους στο πρόγραμμα και να κινητοποιήσουν τους εαυτούς τους να αλλάξουν και αυτοί τη συμπεριφορά τους.

2 Χρειάζεται χρόνος και συζήτηση, αλλά το σχολείο και ο εκπαιδευτικός έχουν κίνητρο να ρυθμίσουν τα πάντα, επειδή διαπιστώνουν αλλαγές όχι μόνο στη συμπεριφορά των παιδιών, αλλά και στην κουλτούρα της σχολικής επικοινωνίας.

3 Το σχολείο δεν διαθέτει πάντα επαρκή χρηματοδότηση. Ορισμένες φορές χρησιμοποιούν χρήματα από το κονδύλι των μαθητών που έχει χορηγηθεί για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, άλλοτε ο ιδιοκτήτης των πνευματικών δικαιωμάτων του προγράμματος λαμβάνει χρηματοδότηση από διάφορους οργανισμούς χρηματοδότησης.

10. Παρακολούθηση και αξιολόγηση του μέτρου

Την παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος VEIK οργανώνουν οι εκπαιδευτές VEIK και το Ινστιτούτο οικογενειακών σχέσεων. Πριν και μετά από την ομάδα, κάθε παιδί, οι γονείς του παιδιού και ο εκπαιδευτικός της τάξης συμπληρώνουν το ερωτηματολόγιο για τα δυνατά σημεία και τις δυσκολίες (SDQ).

11. Αποτελέσματα του μέτρου

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι, μετά από την υλοποίηση του προγράμματος VEIK, τα παιδιά που συμμετείχαν σε αυτές τις τάξεις παραπονιούνται λιγότερο για ζητήματα σωματικής και συναισθηματικής φύσης. Παραπονιούνται λιγότερο συχνά για πονοκεφάλους, κοιλόπονους και επίσης φαίνεται να ανησυχούν λιγότερο και να φοβούνται λιγότερο, ενώ επίσης παρουσιάζουν λιγότερο συχνά ξεσπάσματα θυμού, κ.λπ. Τα παιδιά φαίνεται να παρουσιάζουν λιγότερα προβλήματα συμπεριφοράς (υπακούουν τους κανόνες πιο συχνά, τσακώνονται λιγότερο με τα άλλα παιδιά και επίσης λένε ψέματα και κλέβουν λιγότερο συχνά), έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση, είναι πιο δημοφιλή στους συμμαθητές τους κ.λπ.

12. Πόροι και χρηματοδότηση

Ευρωπαϊκοί πόροι και κρατικός προϋπολογισμός.
Το κόστος για ένα σχολείο ανέρχεται περίπου σε 3 800 EUR, το οποίο κατανέμεται στο κόστος του υλικού και της κατάρτισης των εκπαιδευτικών, της διοίκησης του σχολείου και άλλων εκπαιδευτών του σχολείου για το πρόγραμμα VEIK.

13. Τρέχουσα κατάσταση του μέτρου

Το πρόγραμμα VEIK είναι σε εξέλιξη σε 25 σχολεία στη Λιθουανία.